

KRÖNIKA.

Vi dras till människor som låter som vi

Din röst är avgörande! Nej, det handlar inte om supervalåret. Att ha en röst som hävdar sig är nödvändigt i fler sammanhang.

Rösten är ett kameleontiskt redskap; det är inte mycket som är statiskt i en stämning. Omärkligt anpassar den sig till omgivningen. Den som tjuvlyssnar på tonåringar som samtalar kan lite roat notera att deras röster är förvillande lika – men vår egen röst förenar sig med våra vänner på samma sätt. Den avvikande rösten får klenklyt.

Och nu ökar medvetenheten om röstens betydelse. Vartenda offentligt yttrande nagelfars av retorikexperter och skolbarnen tilldelas röstcoacher. Vi bygger vår identitet med hjälp av rösten: ”Den egna rösten är det nya fingeravtrycket” var rubriken i en artikel av Matilda Gustavsson här i DN Kultur. Röstens klang i lyssnarnas öron blir

viktigare i tider då alla försöker överrösta varandra.

En färsk kanadensisk studie visar också att vi omedvetet söker oss till sådana som låter som vi själva. Den egna dialekten och det egna tonfallet slår an en särskild sträng. Vår egen röst ur en annans mun verkar lugnande. Kanske är det därför föräldrar gärna pratar babyspråk med sina barn – det gör telningarna tryggare.

Förkärleken till den egna rösten har enligt forskarna att göra med vår önskan att passa in i sociala sammanhang. Och här smyger sig supervalåret in ändå; möjligen kan man värva röster genom att rätta rösten efter väljaren.

Den 16 april är det hur som helst dags att fira Världsröstsdagen. Tusentals röstevenemang – konserter, poesiuppläsningar och vokala upptåg – anordnas över hela världen. Se till att hålla rösten i trim till dess!

Maria Arnstad
Redaktör på Språktidningen

Gör din röst
hörd! Den
16 april
frans Världsröst-
dagen. Foto: Alamy

2

FRÅGOR OM SPRÅKET

Fläsket stektes redan 1930

Varifrån kommer uttrycket *nu är det kokta fläsket stekt*?

Jenny Roos

● Uttrycket *nu är det kokta fläsket stekt* hör man mest i tal, vilket gör det svårt att datera. Enligt *Svenska Akademiens ordbok* är det första kända tryckta belägget från 1930, men uttrycket är säkert äldre än så. Det kan förklaras med att fläsk var eftertraktat förr. Om man först kokade fläsket och sedan stekte det blev det ingenting eller mycket lite kvar. Det var riktigt illa, och det är ju det som uttrycket *nu är det kokta fläsket stekt* betyder. Men exakt vem eller vilka som först kom på att använda det här uttrycket vet man inte.

Erika Lyly

Okänt öde för verb- böjning

Hur kommer det sig att svenskan klarar sig bra med samma form på verben i alla personer? Vi hade till exempel *är* och *äro* ända in på 1950-talet, men *äro* har försvunnit. Andra europeiska språk har olika form på varje person. Skulle andra språk kunna utvecklas till samma enkelhet?

Robert Rendert

● Tidigare brukade man ofta säga att det berodde på att svenskan har så kallat *subjektstvang*, det vill säga att man alltid måste ange vem som utför en handling. Grammatikerna menade att eftersom man ändå alltid måste sätta ut subjektet, så behövde man inte dessutom böja verbet efter subjektet.

Men nu har man sett

Vill du också ha svar på en språkfråga?

Ring: Språkrådet
08-442 42 10, vardagar 9-12.
Eller mejla:
sprakfragor@sprakradet.se

att förlusten av svenskans verb-
böjning och uppkomsten av subjektstvang inte ligger så i tiden att de kan förklara varandra.

Att några andra språk också skulle kunna förlora sin verb-
böjning är inte osannolikt; sådant har hänt förr. Men det händer också att verb-
böjning uppstår där den tidigare inte har funnits, till exempel i kreolspråk, som utvecklas ur ett pidginspråk utan böjningar. Så svaret är att vi faktiskt inte vet, vare sig vad som kommer att hända eller varför språk ser ut som de gör.

Maria Bylin

Veckans språkfrågor publiceras i samarbete med Språktidningen och Språkrådet.